

lističnega »reganja« in »kvakanja« povspne do krepkih, mogočnih viškov. Kontraalt je v skladbi zelo umesten, le žal, da gdč. Maličeva, ki ga je pela, ni tudi v višini obdržala malo več tistega kontraaltovskega timbra, ki ga je tako dobro pogodila v nižini. Klavirsko spremljanje je samostojno, teče gladko in pozivi ter povzdigne celo skladbo.

Končno še omenjam, da je moški in ženski zbor vodil z znano spretnostjo koncertni vodja g. Matej Hubad.

Stanko Premrl.

Slavnostna akademija »Glasbene Matice«.

Z veliko napetostjo smo pričakovali slavnostno akademijo v počastitev spomina dr. Janeza Evangelista Kreka na korist njegovemu spomeniku v Ljubljani. To pa zato, ker se nam je že močno zahotelo poslušati in uživati zopet enkrat celotni matični pevski zbor, se naslanjati na krasnih slovanskih narodnih pesmih in se navduševati za ideale našega pokojnega dr. Kreka, za ideale in stremljenja, ki so se ob njegovi žal tako rani smrti s potencirano silo polastila src vseh pristnih Jugoslovánov.

Začetkom sta se nameravali prirediti dve slavnostni akademiji: 18. in 21. aprila. Ker pa je bil obisk pri obeh tako izredno velik, — pravcat naval, se je priredila še tretja — brez govora — 23. aprila.

Vse tri akademije so sijajno uspele.

Uvedel jih je vsakikrat žalobno svečani Gallusov »Ecce, quomodo moritur justus«, ki ga je dostojanstveno pel moški zbor. Skladba, od pevodja ravnatelja Hubada kar najbolje interpretirana, je napravila jako velik vtis, zlasti je po začetnem mirnem predavanju prijetno dirnil živahnomarkantni vstop »In pace factus est locus ejus«.

Slavnostni govor je pri prvi prireditvi imel stolni vikar g. Fran Smodej iz Celovca. Z jasno in navdušeno besedo je proslavljal dr. Kreka kot značajnega in nesebičnega moža. Pri drugi prireditvi je govoril mestni župnik pisatelj g. Fran S. Finžgar iz Ljubljane. Finžgar je v svojem prekrasnem, nepozabnem govoru očrtal zlasti tri važne etape Krekovega življenja: 1. njegovo pripravljanje na Dunaju za poznejše socialno delo v domovini, 2. njegovo dolgoletno vsestransko delovanje med jugoslovanskim narodom in 3. njegov epohalni nastop za časa svetovne vojske. Finžgarja, ki je govoril v izbranem, njemu lastnem, umetniško izklesanem slogu, smo poslušali kot evangelista. In zgodba o našem edinem Evangelistu je s čudovito, nedopovedljivo silo prešinjala naša drhteča, pravice in svobode žejna srca.

Dvořakov »Slavnostni spev«, ki je sledil govoru, je zazvenel kot radosten, pristrčen in zares prazničen pozdrav našemu slavljencu. Bili so to uprav nebeški zvoki, nadzemske harmonije. Preprost, pa hkrati svež in prikupen ter od mojstra Dvořaka ženialno izrabljen tema, logično se razvijajoč od krasne predigre do sklepne orjaške moči in višine.

Nato je prof. g. Dornik lepo, dasi malo nizko deklamiral Gregorčičevo pesem »V pepelnih noči«.

Koncert zase v akademiji so tvorile narodne pesmi. Prav umestno je bilo, da so se ravno narodne pesmi kot glavne postavile na spored. Saj so ravno

narodne pesmi bile posebne ljubljenske dr. Krekove. Izvajale so se srbske, od Mokranjca harmonizirani »Osmi šopek«: a) Džanum, na sred selo, b) Što Morava mutno teče, c) Razgrana se grana jorgovana, č) Skoč kolo, da skočimo! Kot druge hrvaške, harmonizirane od Anđela: a) O, jesenske duge noči, b) Igra »Kolo«, c) Dragi je daleko. Končno slovenske: a) Miška, b) Škrjanček, c) Gor' čez izaro (koroška narodna), harmonizirane od Hubada, in č) Na Gorenjskem je fletno, prirejena od Pirnata.

Omenjene narodne pesmi smo izvečine že slišali v prejšnjih koncertih »Glasbene Matice«, nekatere celo večkrat. A kljub temu nas niso nič manj zanimale. Nasprotno. Čim pogostneje jih slišimo, tem lepše se nam zde, tem ljubše so nam. Dozorelo pa je ravno pri teh akademijah v nas prepričanje, da so srbske najlepše, najbolj samorasle, da med jugoslovanskimi prvačijo. In to predvsem po svoji melodiki, ki temelji na posebni, bodisi od hrvaških, bodisi od slovenskih narodnih pesmi se razlikujoči tonaliteti. Tudi ves njih drugačen ustroj, ki se javlja v harmonizacijah, prepleteni s spretno kontrapunktiko, je izredno zanimiv. Radovali smo se pa seveda v enaki meri tudi hrvaških — izvajane tri so pravi biseri —, tudi silno lepo prirejenih, in končno naših domačih slovenskih.

Mešani zbor »Glasbene Matice« je pel topot nedosežno lepo in ubrano. Pel ni le točno kot ura, ampak hkrati tako, da smo se po eni strani divili visoki pevski umetnosti, po drugi plati pa pesmi z največjim zadovoljstvom uživali in se ob njih ožreli.

Mojo »Zdravico« so pritisnili slavnosti kot nekak oficialen amen in se je razpoloženju prav dobro prilegla. Dodali so pa vsakikrat še »Lepo našo domovino«, ki jo je občinstvo stoje poslušalo. Ta in oni jo je tudi pel. Toda vsi navzoči naj bi jo bili peli! To bi bilo prav.

Pri tretji prireditvi slavnostne akademije je Gregorčičevo pesem mesto g. prof. Dornika s povzdignjenim glasom in čuvstvom deklamiral g. mestni učitelj Rapè.

Prirediteljem in izvajateljem slavnostnih akademij ostane slovenski narod hvaležen.

Stanko Premrl.

To in ono.

Razni popravki.

1. **Brizinski spomeniki.** Dr. Glonar piše v svoji kritiki moje »Kratke zgodovine slovenskega slovstva, I.«: »...ni prav nobenega dvoma, da moramo iskati predloge za brizinske formule v oglejskem ozemlju, v latinškem ali nemškem jeziku. Tak slučaj imamo n. pr. v spovedni molitvi (staroslovenski!) sinajskega molitvenika (pravilno »obrednika« = »trebnika«!), ki je prevedena iz starovisokonemške svetoemeranske molitve, na kar opozarja Vondrák sam. Vkljub temu opozarja (Vondrák) na sorodnost tretje brizinske formule z molitvijo sinajskega molitvenika (prav. obrednika), ne pa z emeransko formulo, kar bi bilo naravnije, ker bi sicer ne bilo v prilogi stari slovenščini, pač pa v skladu z zgodovino« (Slovan, 1917, str. 319—320).

Dr. Glonar se je tu, kar se tiče Vondráka, temeljito zmotil. Oziral se je namreč samo na Vondrákovo izdajo brižinskih spomenikov (Frisinske památky. V Praze, 1896), a je popolnoma prezrl njegove »Studie z oboru církevněslovanského písemnictví« (v Praze, 1903). Tu namreč primerja Vondrák prvo in tretjo brižinsko formulo naravnost z emeransko molitvijo, oziroma s staronemškimi formulami.¹ Še več! O brižinskih spomenikih naravnost trdi: »Z církevněslovanských předloh nepovstaly« (str. 46). Dokazal je celo na podlagi jezika, ki se razlikuje od ostalih delov Klementovega »Čina nad² ispovědaštim³ se« v sinajskem obredniku, a se sklada v značilnih posebnostih z jezikom brižinskih spomenikov, da starosl. emeranska molitev ni prevedena naravnost iz nemške emeranske molitve, ampak da je »původně byl jazyk tohoto překladu stejnorodý s Frisinskými památkami, s kterými i co do obsahu Emmeranská modlitba souvisí« (str. 47). Podobno še drug izpovedni obrazec (Euch. syn. str. 68a). Po Vondráku sem tudi jaz v svoji »Kratki zgodovini« omenil, »da je po izgubljeni izpovedni formuli, ki pa je bila spisana v jeziku brižinskih spomenikov, prirejen eden izmed izpovednih obrazcev² v pouku o izpovedi staroslovenskega rokopisnega obrednika (sinajskega evhologija) iz 11. stoletja.³ In prav isto velja tudi o prevodu emeranske izpovedne molitve,⁴ o kateri govori prvotna formulacija v moji »Kratki zgodovini« (str. 14), ki je torej pravilna, le nepopolna. Teža, proti čemur se prenačljeno in prepovršno bori dr. Glonar, torej ni niti pri Vondráku, niti v moji knjigi.

Dalje pravi dr. Glonar v svoji kritiki: »Začetek druge brižinske formule, ki ima edino prepričevalno paralelo v Klementovi homiliji, je lahko preprost »locus communis« iz kakšnega cerkvenega očeta, n. pr. sv. Avguština (mesta dr. Glonar ni navedel). Če se hoče dokazati odvisnost pri takih formulah, se morajo skladati

¹ Jak první Frisinské formula tak i třetí obsahují krátkou modlitbu v textu, v první od: Bože ti pride ze nebese až ke konci, tedy ř. 27—35; v třetí od: Dai mi bože gozpodi tuoioi milozt, da bim nezramen... až ke konci (ř. 50—75). Jak vidíme, pocházejí tyto části (až na dai mi bože... da bim nezramen) z druhé části Emmeranské modlitby a sice je pořádek v první Frisinské památce souhlasně s Emmeranskou modlitbou zachován (též známka většího stáří), kdežto v třetí je pozměněn« (str. 53)... »Spíše si musíme mysliti, že bylo ještě více jiných staroněmeckých zpovědních formulí, které se shodovaly docela s našimi Frisinskými, které se nam však nezachovaly« (str. 54).

² Glej Vondrák, Kirchenslavische Chrestomathie, Göttingen, 1910, str. 61, vrsta 24 sl.

³ Glej o. c. (»Popravki«), str. IV.

⁴ Vondrák, Studie, str. 43: Jak již naznačeno, liší se jazyk Emmeranské modlitby od ostatních kusů, z nichž se skládá tento zporodní řád; vidíme z toho, že tento překlad nepochází od Klimenta. Tento přejal text přeložený a přispůbil bezpochyby v některých výrazech, ale mnoho asi celkem nezměnil... (Frisinské památky) vznikly na téměř území, na kterém i prvotní překlad naší Emmeranské modlitby... Emmeranská modlitba byla přeložena tam, kde vznikly Frisinské památky.« Tekst gl. Vondrák, Ksl. Chrest., str. 64 sl.

ali v celoti ali pa vsaj v daljših odstavkih« (Slovan, 1917, 320). In tudi tukaj misli dr. Glonar, da je Vondrák dokazoval odvisnost brižinskih spomenikov od Klementove homilije.

Dr. Glonar je popolnoma prezrl, da imamo poleg tega vsebinskega dokaza še eno možnost dokaza, in sicer na podlagi jezika, jezikovno-formalno dokazilno metodo, ki nam more pokazati celo tudi smer odvisnosti, ne samo odvisnost samo. In prav te metode se je oklenil Vondrák. Dočim je v »Frisinských památkách« še mislil, da je druga brižinska formula odvisna od Klementove homilije, je v »Študijah« dokazal, da je ravno nasprotno res. Pri tem je zadel na odpor Jagičev, ki je v »Archivu f. sl. Phil.«, XXVII., str. 395 sl., nasproti Vondráku zagovarjal prvotno mnenje.¹ Vondrák je v naslednjem letniku »Archiva«² na to odgovoril in opozoril posebno na pasus: gemu be fiti, itarofti ne prigemlioki, ki se pri Klementu glasi: jemu bylo žitije... starosti ne prijemu mljušte... Ker Klement v svojih spisih ne ljubi sestave jest z nedoločnikom, je iz jemu bě (ali bylo) žiti naredil jemu bylo žitije, a s tem se je izpremenil tudi prvotni pomen. Dočim ima besedilo brižinskega spomenika pravilni pomen: »es wære ihm beschieden, zuteil geworden, zu leben«, ima homilija brezbarvno »er hätte das Leben gehabt«, kar nima več popolnoma pravega zmisla. Temu dokazu se je tudi Jagič vdal:³ Mit Recht greift Prof. Vondrák diesen einen Punkt heraus, bei dem ich einen solchen unverkennbaren Parallelismus hätte zugeben sollen... Doch auch diese zweite Parallele zwischen der Homilie und dem Freisinger Denkmal ohne weiteres zugegeben, kann und muß ich noch immer an meiner Voraussetzung »irgend einer dritten Vorlage festhalten, höchstens die Annahme des Vorhandenseins dieser dritten Vorlage in slawischer Fassung gewinnt dadurch größere Wahrscheinlichkeit. Da nun jetzt auch Prof. Vondrák nur von »einem slawischen Text, wie er uns im zweiten Freisinger Denkmal — allerdings verstümmelt — erhalten ist,« spricht, so ist in diesem Punkte die Verschiedenheit unserer Ansicht durchaus nicht so groß... Damit kann diese Meinungsdivergenz als abgeschlossen betrachtet werden.« To polemiko je, kakor vidim, dr. Glonar popolnoma prezrl. Moja izvajanja v zgodovini pa so s tem dogmatnim dejstvom popolnoma v skladu,⁴ dr. Glonar pa se v naglici le ni potrudil, da bi jih prav počital.

Dodal bi samo še eno dejstvo, da nekoliko utrdim v svoji knjigi (str. 14) omenjeno domnevo, da bi bili

¹ Jagič: Meine Zusätze zum Studium der Werke des slavischen Klemens, II. Hat Bischof Klemens für eine seiner Homilien den Text des Freisinger Denkmals vor Augen gehabt?

² Vondrák: Zur Frage nach den Verhältnisse des Freisinger Denkmals zu einer Homilie von Klemens. — Arch. f. sl. Ph. XXVIII., str. 256 sl.

³ Jagič, Mein Zusatz, Arch. f. sl. Ph., XXVIII., str. 260 sl.

⁴ Gl. Kratka zgodovina slov. slovstva I., str. 13 sl., zlasti str. 14, sklepní odstavek.

spisani starejši obrazci, ki so jih imeli sestavljavci sedanjih brižinskih spomenikov morda pred seboj, »v kakem bolj zapadnem slovenskem narečju«, dejstvo, ki ga Vondrák ni vpošteval, a sem ga jaz omenil mimogrede pod črto na str. 13. Oblika *bě* ima v brižinskih spomenikih na omenjenem mestu (II., 2, 7) pomen pogojnika preteklosti, poleg tega pa se rabi enkrat *beše* (II., 30) v pomenu pravega aorista. Podobno se rabi v stsl. *bych*, *by* za aorist in za pogojnik sedanjega časa (m. *bim*, *bi*). Kakor pa je dobil *bi* (iz *by*) v slovenščini zgolj pomen pogojnika sedanjosti, tako ima danes v ziliščini *bé*¹ zgolj pomen pogojnika preteklosti (v nar. pesmih Majarjevih časih tudi pomen pogojnika sed.). To bi se torej skladalo z briž. spomeniki. Da bi pa bila nastala predloga drugega brižinskega spomenika v območju ziljskega narečja, s tem še ni dokazano, ker je bil ta pojav nekaj lahko razširjen tudi bolj proti vzhodu, prim. ziljske vidle, štaj.-kor. modliti, panonsko Dudleipa. Za Panonijo pa morda ta oblika res ni verjetna, ker rabi St. Küzmič celo *bi* še zelo često v pomenu aorista, toliko bolj bi veljalo to za *be*, ko je bil še ohranjen. Razen tega se je utrdil ta pomen brez dvoma pod vplivom nemščine in njenega kondicionala praet. — razen ziljskega narečja pozna kond. praet. samo še lužiška srbščina — torej najbrže na našem severo-zapadu, kjer je bil vpliv nemščine najsilnejši. Vendar pa je to dozdej zmeraj še domneva in le kot tako sem jo mogel omeniti v svoji šolam namenjeni zgodovini, stik s Klementovo homilijo pa je gotovo dejstvo. Tudi rezultatov temeljitih Nachtigallovih raziskavanj, ki hočejo dokazati, da brižinski spomeniki ne kažejo nobenega jezikovnega vpliva staroslovenščine, spričo dokazanega stika briž. spomenikov, oz. njihovih predlog s staroslovenskim slovstvom, še nisem mogel sprejeti v šolsko knjigo, ker še niso dospela do konca.

2. **Gregorčičiana.** a) Dr. Zober je pisal v Ljubljanskem Zvonu, XXXV. (1915), 477: »Gregorčič je nekoč obiskal Aškerc, svojega sobrata v Gospodu in Muzah, v Šmarju pri Jelšah, baš ko je bila Dragojila Milekova na obisku pri moji mami, ki je bila učiteljica v Šmarju. Pri tej priliki se je sestal s svojo miljenko in ji poklonil njej posvečeno znano pesem: »Nikar, nikar se mene ne boj, nedolžni, nežni angel moj...« — Ti podatki se prav ne ujemajo. Pesem »Pogled v nedolžno oko« je bila tiskana prvič že l. 1873. v »Besedniku« (str. 60—61) in tačas je bil Aškerc še 17 let star, torej še ni mogel biti kaplan v Šmarju pri Jelšah, tudi sobrat Gregorčičev v Muzah ne, ker je prva njegova pesem, »Trije popotniki«, izšla šele l. 1880. v Stritarjevem »Zvonu« (str. 193). Neverjetno je tudi, da bi bil Gregorčič prav tam omenjeni koncept za božični nagovor »spisal 24. decembra 1879 v Kobaridu«. Gregorčič je bil tačas kaplan v Rifenbergu in težko, da bi bil mogel na bo-

¹ Sklanja se: *běsn*, *běsi*, *bě*, *běsva*, *běsta*, *běsmo*, *běste*, *běso*. Glas *ě* je ozek. To obliko je omenil prvi U. Jarnik v šesti izdaji Gutschmannove slovnice (Windische Sprachlehre) iz l. 1829., str. 35, pod črto. O obliki sami bom govoril še kdaj drugod.

žični večer biti v Kobaridu, kjer je bil kaplan od leta 1868. do 1873.¹

b) Anton Burgar piše v svojem »Gregorčiču« (Ljubljana, 1907, str. 46) o Gregorčičevi pesmi »O nevihti«: »S svojo kmetijo je imel večkrat nesrečo. Ko je vse najlepše kazalo, mu je pobila toča. Čisto umljivo je torej, da je privrela iz njegovega srca krasna pesem »Nevihti«, ki so jo njegovi nasprotniki toliko obsojali. ... spesnil (jo je) o priliki, ko se je nekoč peljal v Gorico in je nevihta napravila pri Prvačini strašno razdejanje.« — Druga polovica teh izvajanj je morda pravilna, prva je napačna. Gregorčič si je kupil zemljišče šele 1882/83 (Dom i. Svet, 1916, str. 199—201), pesem pa je tiskana že v Stritarjevem »Zvonu« 1878, str. 161. Burgarja je zapeljalo morda pismo Gregorčičevo Gruntarju z dne 3. julija 1888, v katerem citira pesnik o priliki, ko mu je pobila toča, verz iz te svoje pesnitve: Gorje ti, vbogi kmet, gorje (DS. 1916, str. 255).

c) Dr. Izidor Cankar je datiral po Gruntarjevi označbi pismo št. 77 (DS. 1906, 255), pisano na zadnjo stran letaka »Molitev Jeremije, velikega preroka in domljuba«, z letnico 1888. Gregorčič piše tam: »Hvala lepa gospejin Tebiza prijazna voščila... Pišem ti to na prevod »molitve Jeremijeve«. Preložil sem tudi ostale njegove »žalostinke«, ki se pojo pri večernicah na veliki petek.« Pismo je pisano v Ribnico, ker pozdravlja »vse ribniške znance«. Gruntar pa leta 1888. še ni bil v Ribnici, torej je letnica 1888 kriva. — A pismo datiramo lahko čisto določno. Pesem »Molitev Jeremije« je priobčena v »Gorici« konec oktobra 1906.² Ponatisk — letak, na kakršnem je pisano naše pismo — je poslal Gregorčič 29. vinotoka 1906 tudi župniku Ivanu Vrhovniku in mu pisal nekaj dni pozneje (1. listopada 1906): »Žalostinke so že vse poslovenjene v rimanih kiticah; le pile jim manjka tu pa tam, — pa vem kje. Kot epilog dodam kratko »odo« na Jeremija-domljuba...«³ Poslednje pismo, ki ga je pisal Gregorčič Gruntarju, torej ni št. 82, z dne 16. junija 1906 (DS. 1916, str. 256), ampak to naše pismo, ki je odgovor na Gruntarjevo voščilo za pesnikov god (28. oktobra) in je pisano bržkone 29. oktobra 1906. Nekaj tednov pozneje, 24. listopada 1906, je Gregorčič umrl.

č) Pesem »Cvetice na gomili«, ki jo je Peter Butkovič iz »Sloge«, broj 2., l. 1865., priobčil v »Domu in Svetu«, 1914, str. 203, in je (popravljen) natisnjena v »Poezijah«, II., 28—30, je izšla prvič v »Besedniku«, 1873, str. 11, z opombo, da je iz »Sloge« goriških bogoslovcev iz leta 1865. Varijante so skoro zgolj ortografične.

¹ Datum se mogoče nanaša na kraj in dan, za kateri je bil nagovor namenjen. Dragojila Milekova (1850—1890), ki je ta nagovor najbrž govorila, je bila namreč učiteljica v Kobaridu »malone vsa leta učiteljske dobe svoje« (Lj. Zvon, 1890, str. 572).

² Natančnejšega datuma ne morem določiti, ker mi pri sedanjih razmerah ni mogoče dobiti »Gorice« v roke. Ta podatek je iz Koledarja (Vesnika) šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za 1907, str. 42.

³ Glej vse to v Koledarju (Vesniku) šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za nav. l. 1907., str. 42 (J. Vrhovnik).

3. **Razno.** a) Pesem, ki sem jo priobčil v zborniku »Iz Kastelčeve zapuščine« (1911), str. 113 (»Čas«, 1910, 475), je bila natisnjena že prej v »D o m u i n S v e t u«, 1907, str. 237 (priobčil dr. E. Lampe), kar sem tačas prezrl. Spisal jo je prvotno neki F. P., popravil pa Fr. Metelko.

b) Številki 74 a in b ter št. 75 istega zbornika (»Čas«, 1910, str. 480—483, ponatisk, 1911, str. 118 do 121) je napisana z roko Antona Žaklja-Ledinskega, kakor sem se prepričal pri g. župniku Ivanu Vrhovniku, pri katerem sem videl del njegove zapuščine.

c) Dr. I v a n P r e g e l j je opozoril v »Domu in Svetu«, 1915, str. 106—107, na to, da je melodija Strelovega Popotnika (Aljaževa Pesmarica, II., 52) posneta po napevu francoske pesmi »Ma Normandie«, ki ga je zložil Fr. B é r a t. S tem je Pregelj dokumentarično dokazal, kar smo vedeli prej samo po ustnem izročilu (Levec v Knezovi knjižnici, V., 167 sl. in 179 sl.). Hkrati pa je označil tudi besedilo Strelovo kot posnetek iste francoske pesmi. To pa ne drži, ker je Strelov »Popotnik« prost posnetek nemške pesmi »Der Wanderer«, ki jo je zložil Georg Philipp Schmidt von Lübeck in nekoliko skrajšal Fr. Schubert, ko ji je zložil napev. Gl. Levec, Knezova knjižnica, V., str. 177 sl.

Dr. Ivan Grafenauer.

VRHNİKA.

Imenoslovna črtica.

Lepa je Vrhnika, še lepša je njena okolica, a najlepše je njeno ime. Pomen?

Rajni Josip Šuman je v »Dom in Svetu« (1908, 132) izrekel misel, da je »vrh« v imenu Vrhnika mlajši izraz za »lub« v imenu Ljubljana. Potemtakem bi Ljubljana dobila ime po »l u b u«, t. j. griču, holmu (ljubljskem gradu, Vrhnika pa po »vrhu«, ali z drugimi besedami: podlaga imenu Vrhnika je »vrh« = holm, grič: Vrh + n + ika.

To pa ne more biti! Vrhnika leži na ravnini. Res je tam obilo vrhov, kakor: Ljubljanski vrh med Vrhniko in Borovnico, Vrh (sv. 3 kraljev) itd. Koliko Vrhnik bi potem morali imeti na Slovenskem! Tako imamo pa danes dve: Vrhnika ob Ljubljani in Vrhnika v občini Stari trg na Notranjskem. V obeh krajih nas presenetijo iste razmere: tu in tam izvira ali privre na dan voda po-nik-alnica: Ljubljana in Obrh.

Zato sodim, da tiči v imenu Vrhnika koren nik, kakor ga imamo v glagolih: niktiti, nikati, poniktiti, ponikati ali ponicati, primeri: P o n i k v e, kraj, kjer se voda izgublja v zemljo in N i k o v a, potok ali pravzaprav hudournik pri Idriji. Značilnost kraja bi bil torej nik ali izvir Ljubljance ali Obrha in Vrhnika je kraj, kjer »n i k a« Ljubljana ali Obrh.

Da smo na pravi stezi, pričajo podobna krajna imena, n. pr. V r h p o l j e, V r h p e č (v občini Mirna peč), V r h t r e b n j e, V r h j e z e r o (pri Cerknici) in V r z d e n e c, t. j. Vrhstudeneč (pri Horjulu). Vrh v teh imenih ni holm, grič, ampak je nepristni predlog, ki se v krajnih imenih veže z imenovalnikom, kakor kažejo zgoraj navedena krajna imena. Polje, peč, trebnje, jezero, zdeneč (studeneč) so pa seveda pristni samostalniki, ki tvorijo podlago tem krajnim imenom.

Torej mora biti tudi v imenu Vrhnika »vrh« nepristni predlog, »nika« pa samostalnik v pomenu izvir, vrelo itd. Vrhnika bo tedaj V r h + n i k a, kraj, kjer voda priteka zopet na dan!

Nemcem je naš nepristni predlog »vrh« — »ober«, primeri Oberfeld, Obertreffen, Oberseedorf in tako tudi prav primerno Ober-Laibach.

Pri V e r d u poleg Vrhnike izvira dotok Ljubljance z imenom L u b i j a. Med L i n b je poluglasnik, kakor v imenu Lubljana ali Jublana. Lubija bo menda lub + ija, primeri L i t i j a (Lutija?, Luče, iz Lučan: Lutjane, Lüčne = Lütj[a]ne), D r t i j a pri Moravčah itd. Če je to ime kaj v zvezi z imenom Ljubljana, potem moramo dati slovo razlagi, po kateri je Ljubljana nastala iz množinske oblike Lubjane, to so prebivalci na ljubljanskem gradu. Potem tudi Laibach ni slovenski lokal, kakor tudi Wippach za našo Vipavo ali Ipavo ni! Primeri W i p p a, zdaj nemška vas v celovškem okrajnem glavarstvu.

Josip Švigelj.

Še ne objavljen verz pesnika Antona Aškerc.

G. Ivan Zirkelbach, knjigovoj »Ljubljanske plinarne« in bivši predsednik pevskega društva »Ljubljanski Zvon«, mi je nedavno izročil »geslo« imenovane korporacije, ki mu je avtor pesnik-arhivar Anton Aškerc in ki še ni objavljeno nikjer. Pisano je z lastno-ročno pesnikovo roko na nahrbtni strani tiskovine velike 8°, kakršna služi arhivu in knjižnici ljubljanskega magistrata za potrdilo izposojenih knjig in arhivalij; obsega eno samo štirivrstno kitico, obstoječo iz štiri-stopnih zaporednih jambov z moško rimo in se glasi:

Z zastavo v rokah gremo v boj
navdušeni za narod svoj.
Naprej, tovariši, pojoč!
Saj pesem v žilah vžiga moč!

Podpisa nima nikacega, pač pa je spodaj signirana z dvema, meni nepojmljivima znakoma.

Genezis verza je ta-le: V polpreteklem času se je pri domačih društvih vkoreninila navada, da hoče vsako imeti svoje lastno geslo, ki naj na kratko označuje stremenje društveno. Tako željo je ob svojem postanku gojil i »Ljubljanski Zvon« in mu je prvo geslo sestavil rajni J. Premk. — Povodom razvitja društvene zastave l. 1908, je pa večina »Zvonašev«, ki jej ni vgaljal Premkov proizvod, zahtevala novega, izrazitejšega gesla, povdarjajoč, da mora »Ljubljanski Zvon« imeti svoj moto izpod peresa veljavnejšega pesnika, moža, čigar ime kaj velja v javnosti, ne pa tako, ki mu je duševni oče neznat, obscuren pisarček. Upošteva je to željo, je nato sklenil društveni odbor v svoji seji, da se je tozadevno obrniti društvemu predsedniku Zirkelbachu, ki je bil istodobno hkrati i občinski svetnik, s prošnjo na arhivarja-pesnika Aškerc. Aškerc Zirkelbacha ni sprejel posebno vladno ter ga odslovil na kratko: Pridite v 14 dneh. Ko se je Zirkelbach zopet javil, ni imel Aškerc še nič izgotovljenega. Zirkelbach ga je zato ponovno prav lepo prosil, naj se radi silne nujnosti vendar nemudoma usmili društva, kajti slavnost razvitja prapora je pred durmi; ali muhavi Aškerc ga je nemilostno nahrulil: Kaj mislite, da se taka stvar naredi, kot bi v zrak pogledal? in ni bil